

ELŐFIZETÉSI ÁR:
 Egész évre . . . 6 korona.
 Egyes szám ára 4 fillér.

NEBESLENSÉG HETÉNYEST ÉRVEZŐ:
 szombaton és egyes rendkívüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
 Városi közlevéltár (városi háza,
 földszint 7. sz. íde küldendő)
 a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:
 Városi könyvnyomda-vállalat
 iradják, és küldendő az előfizetési díjak és hirdetések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadóhivatal: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

A csatornázás ügye.

A belügyminiszterium alapos és mindenre kiterjedő megfontolás után jóváhagyta a város csatornázási ügyét és így végre valahára eljutottunk volna oda, hogy eme fontos közegészségügyi intézményünk kiépítését megkezdjük. Nálunk azonban valóságos felebbezési gyár működik mostanában és ennek következtében megfélebbezték a legutóbbi közgyűlés határozatát, mely szerint a házi összekötő csatornákat is az általános csatornázás vállalkozói a Fried és Adorján cég készítse el.

Készségesen elismerjük, hogy a felebbezés „jog” mellyel élhet a város polgársága és az adófizető közönség. Ez a jog azonban csak akkor gyakorolható, ha arra nagy okok vannak. Már pedig a felebbezésre nem ok az, hogy az összekötő házi csatornák építését a közgyűlés többsége a Fried és Adorján cégre bízta. Nem pedig azért, mert a két különböző cég vállalkozásából annyi kellemtelenség, bonyodalom és végeredményében a felelősség áthárítása következik be, hogy ebből több kára lesz a városnak, mint az eszelges, a felebbezők által szemmel sem bizonyított haszonnál. Mert ha valami baj lesz a kiépítés után a csatornahálózatnál, egyik vállalat a másikat fogja okolni, viszont a háztulajdonosok egyrésze szintén vagy az egyik vagy a másik céget fogja felelősségre vonni.

Más városokban, ahol az általános csatornázást végrehajtották, egy vállalatra bízta az összes munkát, ami nemcsak természetes, de okos dolog is a fentebb elmondott okokból kifolyólag. Miért nem jó ez a rendszer nálunk és miért kell nekünk a vállalatot részletekben adni ki, nem tudjuk megérteni. Nem tudjuk megérteni, jól lehet elolvastuk a felebbezők írását, de ebben oly erős argumentumot nem találunk a szétosztásra nézve, hogy az összekötési munka elvételét a Fried és Adorján cégtől helyeseljük.

De eltekintve attól, hogy az összekötő csatornáknak más vállalkozó által való kiépítése nem lesz olcsóbb azon ajánlatnál, melyet a Fried és Adorján cég benyújtott, már csak azért sem volt időszerű ezen felebbezés, mert már is jól elhúzódt az általános csatornázás ügye, melyet a mostani kormány igazán jóakarattal intézett el a város érdekeinek szemeltartásával és a viszonyok mérlegelésével. Azt is jól tudjuk mindannyian, hogy közegészségügyünk sanyaru állapota igazán sürgősen kívánja az általános csatornahálózat ki-

építését egy, hogy minden legkisebb késedelem megfoszulhatja magát.

A városi Tanács minden elkövetett a csatornahálózat kiépítése előmunkálataiban, a szerződés megkötésének a város és a nagy közönség érdekeinek védelmére. Mindenesetre el kell tehát hinnünk, hogy az összekötő csatornák ügyét is alapos megfontolás tárgyává tette. Mindezeket egybevéve és megfontolva igazán nem tudjuk helyeselni a felebbezést és bár, mint fentebb említettük, nem akarjuk a világot sem kétségbe vonni a felebbezők felebbezési jogát, mégis helyesebbnek tartottuk volna, ha a régen húzódo ügy újabb kérésvetőd nem kap és a kiépítés munkája zavartalanul haladt volna előre ugy, amint azt a közgyűlés és belügyminiszter felülvizsgálata után helybenhagyta, illetve megszavazta.

Városunk építkezése.

A pénzügyi viszonyok kedvezőbb fordulatának és a vállalkozási kedv fellendülésének hatalmas bizonyítékai ama nagyarányú építkezések, melyek már részben folyamatban vannak, részint tervük készen van a kivételre. Ha az építkezés így rohamosan halad, városunk valóban nagyvárosias jellegét kap pár év múlva. És ami meglep bennünket az, hogy az újonnan épült házak és paloták a modern architektúra keretében épülnek és úgy azok, melyek felépültek, mint azok, melyeknek tervét láttuk, impozáns alkotásoknak bizonyultak. Egyik-másik épületünk, például a Küller, vagy a Demetrioies palota beillenék a fővárosba, míg a Debreczeni Első Takarékszövetés, az Alföldi Takarékpénztár és a püspöki palota tervei a műépítés értékes alkotásai lesznek. Tettszetős, külsejében és belső berendezésében nagyszerű a Debreczeni Kölesönösségjelző palotája, mely uralja városunk egyik legszebb részét: a Kossuth-utódt. De nem csak a központon, de a főbb mellék-utakon is egymásután épülnek a szép házak.

Ezen építkezési kedvnek többrendbeli és messze kiható haszna van a város szépítésén kívül. Az új házak és paloták hivatva vannak a most uralkodó lakás mizériának segíteni. Nem lehetetlen az sem, hogy jóllehet az általános házbéradó terhe radnk omlott, aránylag a lakások számának emelkedésével a lakások viszonyok is javulni fognak, vagy legalább elérjük azt, hogy ha bár magas béreket fizetünk, a lakások modernnek lesznek, kényelmesek és az egészségnak megfelelőek.

Az építkezéseknek azonban szociális haszna is van, mert építőmunkásaink hosszabb időn át munkát kapnak, melyet jól fizetnek a vállalkozók. Emellett a szegényebb néposztály, a napszámosok egész seregnek megélhetése biztosítva van, ami nagy mértékben enyhíti a szegénység sokágu bajait és ezeknek a társadalmat sújtó kellemetlenségeit.

Egyszóval városunk fejlődik és napról-napra jobban és jobban kidomborodik nagyvárosias jellege. Az építkezések mellett épül csatorna és vízvezeték hálózatunk, maholnap villamos vasutunk is lesz, közvilágításunk mintaszerű, egyszóval a város áldozatkész közönsége méltányolta a városi Tanács városfejlesztési politikáját, együttesen azon fáradozik, hogy Debreczen, az északkeleti alföld eme színmagyar, szellemi és anyagi erőiben gazdag városa mihamarább az ország második városa lehessen.

A Zenede diszközgyűlése.

Vettük a következő meghívót:

A Debreczeni Zenede nagyméltósága zichi és vásonkeői gróf Zichy Géza v. b. t. tanácsos urnak, mint a Zenede védnökének a tiszteletére — e tisztség 25-ik évfordulója alkalmából — 1910. évi május hó 7-én, szombaton délelőtt háromnegyed 11 órakor, saját helyiségében diszközgyűlést tart, melyre t. Cimet tisztelettel meghívjuk. Debreczen, 1910 április hó 27-én. Dr. Ujfaluzy József, kir. tanácsos, a Debreczeni Zenede elnöke. Simonffy Emil, kir. tanácsos, a Debreczeni Zenede igazgatója.

Az ünnepség sorrendje a Zenedében: Délelőtt háromnegyed 11-től háromnegyed 12-ig diszközgyűlés és gróf Zichy Géza felolvasása. Háromnegyed 12-től háromnegyed 1-ig a zenedei növénydékek hangverseny-matinéja.

Tekintettel arra, hogy ezen ünnepségen, a terem csekély befogadó képessége miatt, csak korlátozott számú meghívottak vehetnek részt: tisztelettel kérjük, hogy meg nem jelenhetés esetén a mellékelt belépő jegyeket a Debreczeni Zenedébe (Csapó-utca 20.) mielőbb visszaküldeni méltóztassék.

(A jubiláris hangverseny.)

Este a Bikában jubileumi hangverseny lesz, melynek műsora alább következik:

1. Händel. Largo. Előadja: a Debreczeni Zenede ének- és zenekara. Karmester: Füredi József ur.

2. Gr. Zichy. A kövesi apát. Nemő dalműből Rákóczi imája. Éneklő Bakó László ur; zongorán kíséri Steinacker Viola urhölgy.

3. Gr. Zichy. Gerencsy Erzsébet. Ballada. Kiterítve fekszik. Szavalja Simonovits Rózi urhölgy.

4. Gr. Zichy. Lemondás. Roland mester dalművéből Yvette keringője. Éneklő Zilahyné Singhoffer Vilma urhölgy, zongorán kíséri Mártonfalvy György ur.

5. Popper. Boldogult szüleim emlékére. Tündértánc. Gordonkán előadja: Füredi Samu ur, zongorán kíséri: Füredi Samuné urhölgy.

6. Liszt. Rákóczi-induló. Két zongorán nyolc kézre. Előadja: Freund Erzsé, Simonffy Irén, Mandel Irén és Tüdös Lala urhölgyek.

7. Gr. Zichy. Zách Klára. Ballada. Éneklő Bakó László ur vegyes énekkar és Steinacker Viola zongorakísérete mellett.

8. Gr. Zichy. Liszt-induló. Előadja a zenekar. Karmester: Füredi József ur. Előadás alatt az ajtókat zárva tartatnak. A hangverseny befejeztével társas vacsora a földszinti étteremben.

A m. kir. hatásköri bíróságnak a városokat érdeklő 1909. évi határozatai.

Az a kérdés, hogy a szomszéd köteles-e az ő házán a szomszédjától elválasztó tűzfalat emelni, vagy nem, nem csupán rendészeti, hanem a szomszédjog körébe tartozó magánjogi kérdés is, az e tárgyban támasztott igény elbírálása a rendes bíróság hatáskörébe tartozik.

A per tárgyává tett vitás igény azon kérdésnek eldöntését célozza, hogy az alperes kötelezhető-e a peres felek tulajdonát képező épületrészeket elválasztó tűzfal felemelésére, vagy sem? habár e kérdés rendészeti vonatkozásában az eljárás két hatóság között hatásköri összcitűközés esete nem merült fel, mivel a bíróság a tűzfal emelésének kérdését tisztán rendészeti kérdésnek tekintvén, az ügyet e részben ezen okból tekintette a közigazgatásútra tartozónak, a közigazgatási hatóság azonban a panaszt ebből a szempontból megvizsgálta és a felperest kérelmének idevonatkozó részével azon érdemi okból találta elutasítandónak, mivel az építési szabályrendelet egyazon ház szomszédos részutalajdonosait egymásközti tűzfal építésre nem kötelezi; de mégis minthogy az a kérdés, hogy a szomszéd köteles-e az ő házát a szomszédjától elválasztó tűzfalat emelni, vagy nem, nem csupán rendészeti, hanem a szomszédjog körébe tartozó magánjogi kérdés is és a felperes, mikor szomszédját a bíróság előtt tűzfal állítására kívánta kötelezni, nyilvánvalóan nem rendészeti, hanem magánjogi igény érvényesítését célozza: a most szóbanforgó vitás kérdésben, vagyis annak a megbírálása körül, hogy a szomszédjog alapján követelheti-e a felperes az alperestől a tűzfal felépítését, felmerült az eljárás két hatóság között a hatásköri összcitűközés esete, mivel ennek a kérdésnek jelzett vonatkozásában megbírálását hatásköréből elutasította mind a közigazgatási hatóság, mind a bíróság, amely a tűzfal állításának kérdését kizárólag rendészeti kérdésnek vette.

Minthogy pedig a magánjogi természetű perva elbírálása rendszerint a bíróság feladatát képezi, a felmerült hatásköri összcitűközés kérdésének elintézéséért az volt kimondandó, hogy a tűzfal emelés még eldöntetlen magánjogi vitája a rendes bíróság hatáskörébe tartozik. (47/1909.)

A szomszéd ellen *kerítés helyreállítására* indított keresetet a rendes bíróságok hatáskörébe utalta a hatásköri bíróság 50/1909. számú határozatával, kimondván, hogy a közigazgatási hatóság jogerős határozata iránnyadó arra nézve, hogy közrendészeti szempontból szükséges-e vagy sem a kerítés felállítására; ha a közigazgatási hatóság nem-mel döntött, úgy a kereseti követelés a szomszédjog körébe tartozó magánjogi vitás kérdésként jelentkezik a rendes hatóságnál érvényesítésre.

A közbirtokosság egyik tagja által a *közbirtokosság ellen a legeltési jogban szenvedett sérelmek* miatt támasztott követelés a rendes bíróságok hatáskörébe tartozónak mondotta ki a 39/1908. számú ítélet.

Idően vadászterületen lévő vadnak elfogása és elvitele miatti eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik, mert a szabadon lévő vad uratlan jószág; a tételes törvény rendelkezése folytán a magánjogi szabályoktól elterelőleg nem akárkinnek, hanem csak a vadászatra jogosítottnak van joga, hogy a vad tulajdonát foglalás útján megszerezze. Amíg a vad

uratlan jószág, a dolog természete szerint senkinek tulajdonában vagy birtokában nincs, fogalmilag ki van tehát zárva, hogy lopás, jogtalan elcsajátítás, esetleg a vagyon ellen irányuló más büntett vagy vétség tárgya lehessen. Ezek szerint nincs jogalap arra, hogy az eljárás a rendes bíróság hatáskörébe utaltassék. (49/1909.)

„Ős Debreczen.”

Elbeszélések Debreczen múltjából.

Írta: **Koncz Ákos.**

A fővárosi és vidéki sajtó a legnagyobb elismeréssel emlékezett meg ezen kitéről, mely Debreczen múltját rajzolja meg meggyőző o o tollal. o o

Ára 3 korona.

Tisztviselőknek, tanároknak, tanítóknak, nyilvános könyvtáraknak, egyeteknek és tanulónak 2 kor. o o

Kapható a szerzőnél:

Városház, földszint, 7-ik számú ajtó (közlelvoltár).

Hirek.

— A Kossuth-szobor bizottság ülése. A Kossuth-szobor bizottság kedden délelőtt ülést tartott Kovács József polgármester elnöklétével, hogy a pályázat dolgában szükséges lépéseket megtegye. Az ülésen jelen voltak Vecsey Imre főjegyző, Aczél Géza főmérnök, Magoss György dr. tőgyész, Tüdös Kálmán dr. főorvos, Roncsik Lajos főszámvevő, K. Tóth Mihály dr., Vargha Elemér dr. tanácsnokok, Márk Endre, Kardos Albert dr., Tüdös János dr. képviselő és Hegedűs István dr. aljegyző. Az ülés megnyitása után felolvasták az ülés jegyzőkönyvét, amelyből kitűnt, hogy a szűkebb körű pályázaton két névvel vesz részt és a pályázatnak három díja lesz, nevezetesen egy 3000, egy 2000 és egy 1000 koronás pályadíj. Kovács József polgármester meleg szavakkal elparentálta a bizottság két elhunyt tagját, Thaly Kálmánt, aki ötezer koronát adományozott a Kossuth-szobor alap javára és Oláh Károly volt tanácsnokot, akinek érdemeit a jegyzőkönyvben megörökítik. Tudomásul adta továbbá a polgármester, hogy Oláh Károly helyét a bizottságban K. Tóth Mihály dr. foglalta el. A bizottság megbizta a polgármestert, hogy Strobl Alajos helyére, aki zsűri tagságáról lemondott, belátása szerint egy országos nevű szobrászt, vagy építéssz hívjon meg. Ezután a pályaművek elhelyezéséről határozott a bizottság. A szobrok helyéül a Péterfia-utcai tornacsarnokot jelölték s a tornaegylet elnökségét megkéri a bizottság a helyiség átengedésére, aminek teljesítését kilátásba is helyezte az egyesület elnöke Magoss György dr. Az ülés ezzel véget ért.

— A timárok kérelme. A debreczeni timár szakcsoport műhelyt akar építeni, melyre 75,000 darab téglát kér. Mivel a timárok ezt a műhelyt a város belterületén akarják felépíteni, a jog- és pénzügyi bizottság a segélyt nem javasolja.

— A r. kath. egyház iskolai segélye. A közgazgatási bíróság ítéletét a r. kath. egyház iskolai segélye tárgyában tárgyalta a jog- és pénzügyi bizottság, a főszámvevő jelentése alapján, mely azt mondja, hogy a bíróság nem helyes kulcs mellett számította ki a segélyt. A jogügyi bizottság a jelentést véleményadás végett kiadta a tisztí főügyésznek.

— Közigazgatási bejárás. Az erdei iparvasut meg hosszabbított vonalának közigazgatási bejárását a kereskedelmi m. kir. miniszter f. hónap 20-ikának délelőtt 9 órájára tűzte ki a városháza tanácstermébe és arra a miniszterium képviselőjében Ország Elemér dr. miniszteri segédtitkár küldte ki.

— Szatke Ferenc repülőgépe. Szatke Ferenc mérnök repülőgépet kiállította a városháza nagytermében. A közönség nagyszámban érdeklődött a tudós magyar mérnök találmánya iránt.

— Posta a Homokkertben. A homokkerti lakosok régen fáradoznak egy posta felállítás ügyében és folyamodtak a nagyváradai postagazgatósághoz ez ügyben. A közigazgatási bizottság pénteki ülésében foglalkozott a kérvénnyel és a kérelem teljesítését javasolta.

— Meghívó. A „Debreczeni Jótékony Nőegylet” 1910. évi május hó 8-án, azaz vasárnap délelőtt 11 órakor, a nőipariskola nagytermében (Egyházter 5. sz.) évi rendes közgyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki jelentés az 1909. évről. 2. Az 1909. évi zárószámadás bemutatása és a felügyelő-bizottság jelentése. 3. Egy alelnöki állásnak választás utján való betöltése. 4. Jogtanácsos jelentése az egylet jogi ügyeiről. 5. Két felügyelő-bizottsági tag választása. 6. Esetleges indítványok. A közgyűlésre az egylet összes alapító, választmányi és pártoló tagjait tisztelettel meghívjuk. Debreczen, 1910 május 1. *Koncz Ákos* nőegyleti titkár. *Veressné Szathmáry Teréz* nőegyleti elnök.

— Ős Debreczen. Ily című munkából, mely Debreczen múltját rajzolja és amelyről a fővárosi sajtó osztatlan elismeréssel szól, néhány példány még kapható. Ára 3 korona tanároknak, tanítóknak, olvasókörieknek, könyvtáraknak, városi és megyei tisztviselőknél 2 korona. Kapható a szerzőnél: Városház, földszint 7. sz. szoba. *Koncz Ákos.*

— Uj körkemence. Aczél Géza főmérnök javaslatot tett a Tanácsnak egy új körkemence építésére. A jog- és pénzügyi bizottság az évente 1,000,000 téglát termelő új körkemencének 25,000 korona árban való felépítését javasolja, egyben azonban felkéri a városi Tanácsot, hogy tegyen javaslatot a körkemencének önálló vállalatát átalakítására.

— Az építési bizottság ülése. A városi építési bizottság kedden ülést tartott. Az ülésnek egyetlen tárgya volt nevezetesen az, hogy a Varga-és Verbóczy-utcák sarkán most épült emeletes háznak udvara a szabályrendeletben megkívánt nagyságnál 11 négyszögöllel kisebb. A bizottság arra való tekintettel, hogy a földszinti lakások valamennyien utcára nézők és így a levegőjükről gondoskodva van, kivételesen jóváhagyta a szabályellenes építkezést. Az ülésen Kovács József polgármester elnökölt.

Kir. tanácsos. Ő Felsőge Kernhoffer József főfelügyelőnek, a Magyar-Osztrák bank debreczeni fiókja főnökének a királyi tanácsosi címet adományozta. A kitüntetelt, mint pénzügyi szaktekinélly országos nevet szerzett magának és ugy ezen, mint a lársadalmi téren végzett eredményes munkájának jutalma a királyi kegy megnyilatkozása.

Elutasított kérelem. Hajduszovát ref. egyház-tanácsa azon kéréssel fordult a városhoz, adna segélyt iskolája felépítéséhez. A jog- és pénzügyi bizottság a kérelem megtagadását javasolta azon megokolással, hogy a község elég módos arra, hogy iskoláját felépíthesse.

6076/1910. sz.

Arlejtesi hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város a területén folyamatban levő kataszteri munkálatokhoz szükséges terméskő fixpontok szállítására zart ajánlati versenyt hirdet.

Szállítandó Egyezeröttszáz drb. 0'25. m. négyszög keresztmetszetű, 0'90 m. hosszú és kettőezer drb. 0'20 m. négyszög keresztmetszetű 0'60 m. hosszú terméskő fixpont.

A fixpontok részletes rajzai a városi mérnök hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők. A fixpontok gánóci, piski, haraszi vagy ezekkel egyenlő minőségű kemény mészkőből készítenők.

Ajánlat csakis a város által kiadott ajánlati űrlapon tehető. Az ajánlati űrlapok, valamint a szállítási feltételek, a kövek rajza a városi mérnöki hivatalban 1 koronáért darabonként megszerezhetők a hivatalos órák alatt.

Az ajánlatok lepecsételt borítékban „Ajánlat a kataszteri felmérésekhez szükséges kő-fixpontok szállítására” felírással ellátva Debreczen sz. kir. város polgármesteri hivatalába f. évi május hó 10-én d. e. 10 óráig nyajtandók be és ugyanazon nap d. e.

1/211 órákor a városháza nagytermében fognak nyilvánosan felbontatni.

Minden egyes ajánlattevő tartozik ajánlatához egy drb. mintakövet csatolni 10/10/10 cm. méretben.

Az ajánlat beadása előtt tartoznak ajánlattevők az ajánlati összeg 5%-ának megfelelő bnatpénzt f. év május hó 10-én d. e. 1/210 óráig a városi házipénztárnál letenni és az erről szóló elismervényt az ajánlatához csatolni

Elkésve beadott, vagy a feltételeknek meg nem felelő távirati- és utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Ajánlattevők ajánlataikkal a végleges döntésig maradnak kötelezettségben.

Debreczen sz. kir. város fenntartja magának azon jogot, hogy az ajánlatok közül szabadon választhasson, vagy azok mellőzésével a szállítást más uton biztosíthassa

Debreczen, 1910. évi április hó 25-én.

A városi tanács.

!! MEGJELENT !!

□ A VÁROSI TANÁCS KIADÁSÁBAN □

DEBRECZEN SZAB. KIR. VÁROS ÉRVÉNYBEN LÉVŐ SZABÁLYRENDELETEINEK GYŰJTEMÉNYE.

Az 564 oldal terjedelmű vaskos kötet ára

2 KORONA.

Kapható a városi könyvnyomda-vállalat irodájában. Kossuth-utca, városház-épület.

Alapított 1561.

Telefon: 270.

« DEBRECZEN SZAB. KIR. VÁROS » KÖNYVNYOMDA-VÁLLALATA. (VÁROSHÁZÉPÜLET, KOSSUTH-UTCA.)

A modern technika legújabb vívmányaival felszerelve, készít mindenféle nyomtatványokat a leggyorsrúbbtól a legdiszesebbig, jutányos ár mellett. ☺☺☺☺☺

Meghívók, eljegyzési kártyák, üzleti nyomtatványok, körlevelek a legizlésesebben állítatnak ki. — Yidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl. ☺☺☺

Tartós betűrebből készült tömöntvényekkel helybeli és vidéki nyomdákknak, könyvkötőknek jutányos árért rövid idő alatt szolgálunk.